

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

I. An sit locus his appellationibus, quibuscunque canonibus violatis, & quocunque modo violentur. Prima regula, in caussis merè spiritualibus, & in Sacramentorum administratione, has appellationes ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Constit. an. 1577.
art. 5. Blef. art. 39.

fit admixtum, appellatione non suspendi iudicatum, sed iudicium ad Curias regni supremas devolvi tantum decernit; secus autem in actione reali. Id haustum videtur à Concilio Lateranensi, quod Episcoporum jurisdictionem Clericos corrigentium, appellationibus non impediendam censuit. Hæc constitutio pluribus edictis deinceps confirmata est, eo casu quo de morum censura agitur, omissa mentione actionis personalis, tum à Carolo IX. Henrico III. Henrico IV. tum ab invictissimo Rege Ludovico XIII. Imò verò ex edicto lato anno MDCXII. patet à Concilij provincialis decretis & Episcoporum mandatis, quæ præcæcia visitando dederint, in iis quæ officia divina, disciplinam ecclesiasticam, vel morum correctionem pertinent, Curias supremas sub titulo abusus provocari posse. Attamen ne Clerici hoc remedio impunitatem scelerum potius quærerent quam legitimum adversus vim auxilium, duplici multa, si lite cadant, castigandos esse constitutionibus sancitum est. Quin etiam ne magistratus sua auctoritate abuterentur, vetitum est Curias supremis ne reos carceribus emittant, vel absolvendos ad cautelam pronuntient, antequàm discussis criminum elogiis, quid decernendum sit, accuratè perspiciant. Et ut dignitati Episcoporum & Vicariorum prospiciatur, severè cautum est ne in posterum se iudicio sistere cogantur, cum lis de iudicari abusu instituitur.

CAPVT XX.

Synopsis.

I. An sit locus his appellationibus, quibuscunque canonibus violatis, & quocunque modo violentur. Prima regula, in causis merè spiritualibus, & in Sacramentorum administratione, has appellationes non suscipi. Secunda, canones & decreta constitutionibus regis recepta specialiter & confirmata, seu antiqua sint, seu recentiora, si violentur, dare eum locum his appellationibus; quemadmodum etiam si recepta consuetudines & libertates ecclesiastica infringantur. Non appellatur à rescriptis Papa, sed ab eorum executione; à iudiciis autem Episcoporum appellatur.

II. Index secularis de abusu tantum pronuntiare debet, non autem de lite principali. Deinde admitti tantum debet hac appellatio in apertissima canonum violatione, non autem in dubia.

III. Ratio harum regularum; quia non nisi cogente necessitate iudex secularis in has cognitiones excurret; tum ut scandala amoveat; tum ut per machinationem oppressis Clericis subveniat. His casibus, iure defensionis licet Principi res istas attingere, ex sententia Theologorum hujus ævi.

IV. Usus fori videri contrarium his regulis, cum statim appellatur ab Episcoporum interlocutionibus, non expectata Metropolitanæ vel Summi Pontificis cog-

nitione. Concilio quoque Francofordiensi, & Novellæ Iustiniæ, quæ post ultimum ecclesiasticum iudicium has querelas Regis cognitioni reservant. Nova constitutio regia propediem edenda, ut consulatur sacerdotio & imperio.

V. Si Episcopi de invasa jurisdictione ecclesiastica querantur, Curiarum placita à Regis Consistorio rescinduntur. Quod olim inductum usu, tandem Edicto confirmatum est.

VI. De altera appellationis specie, quando constitutiones regia læduntur. Quæ aut canones confirmant, (de quibus dictum) aut de beneficiis decernunt, (quæ de re dicitur alibi) aut de ordine litium instituendarum. Iis regi debent ecclesiastica iudicia, si hoc à Principe cautum fuerit. Quod probatur ex Concilio Constantinopolitano sub Flaviano, Principemque earum legum veniam Clericis facere posse in iudicio canonico. Id probatur etiam ex Concilio Africano, quod accusatores & testes non admittit quos publicæ leges repellunt. Nisi suam injuriam prosequantur. Idem constitutum in Synodo Secunda, quæ docet jus suum in causis privatis, etiam hereticis tribuendum adversus Episcopos.

VII. Sententia reddita in iudiciis ecclesiasticis adversus ordinem prescriptum à legibus erant nulla, ex Gregorio Magno. Ordo iudiciorum à legibus & canonibus petebatur in Gallia, ex Hincmaro. Superioribus seculis, à Decretalibus prescriptus iudiciorum civilium & ecclesiasticorum ordo. Hanc partem ad curiam suam Reges nostri tandem revocarunt.

I. **Q**UOTIDIE autem queritur an appellationes istæ canonum omnium violationem ulciscantur, an verò certis quibusdam speciebus auctoritas illa restricta sit. Quod dupliciter accipi potest; nempe an omnia decreta inviolata præstentur, vel tantum aliqua. Deinde an quæcunque decretorum corruptio det locum istis appellationibus, an certum quoddam genus violationis. Hoc primò observandum est, edicto lato anno MDCXIX. de causis merè spiritualibus & de Sacramentorum administratione cognitionem prohibitam esse Curias supremis, eriam harum appellationum prætextu. Deinde in universum dicere licet, canones illos qui constitutionibus regis vim legum in Gallia receperunt, à contemptu & corruptione per Regem ejusque Curiam olim vindicari solitos. Capitularia Regum Clericos & laicos canonibus contumaces pœnis indictis percellabant, & ab Episcopis eorum executionem præfractè exigebant. Postea cum Decretorum & canonum faciliorem derogationem Romani Pontifices induxissent, Ecclesia Gallicana Regibus nostris huic inclinationi conniventibus, eò tandem ventum est, ut certorum canonum restaurationem, qui beneficiorum collationes causarumque iudicia respiciebant, Edictis suis Reges nostri de consensu Ecclesie Gallicanæ decreverint, quorum vis deinde Concordatis inserta est; quæ si contingat infringi,

infringi, appellationis istius remedium cuique paratum est. Eadem ratio erit decretorum Concilij Tridentini, de matrimoniorum clandestinorum nullitate, de votis monachorum post quinquennium non dissolvendis, de Episcoporum & Parochorum residentia, & aliis quæ legis regie vires cum semel acceperint, si quid contra tentatum fuerit, appellationi ab abusu locus erit. Et ut generaliter loquar, si constanti usu recepti canones, vel inveteratæ consuetudines, adjectæ in fundandis beneficiis conditiones, privilegia Ecclesiis legitime indulta, vel cetera in quibus Libertates Ecclesiæ Gallicanæ constitui solent, aliquo pacto violentur, appellationibus istis omnia restituentur in integrum, & in contrarium acta rescinduntur. Hoc tamen discrimine lites ejusmodi instituuntur, ut si de rescriptis Romanæ Curie per obreptionem elicitis agatur, ab executione rescripti, non autem à confessione provocetur; ut etiam hoc loquendi genere reverentia quæ apostolicæ sedi debetur, omnibus significetur. Secus se habet in Episcoporum judiciis; à quibus, non autem à sola eorum executione, appellari solet.

II. Maxime verò cavere debent iudices ne patrociniū ultra quàm par sit in detrimentum ecclesiasticæ jurisdictionis proferrant. Quod variè accidere potest, scilicet si non solum se canonum exactores præstent, sed etiam executores; id est, si pronuntiantes de abusu admisso, eo gradu non hæreant, sed etiam de negotio ecclesiastico iudicium ferant. Deinde si ad cavillationum angustias disceptationem istam redigant, quæ matura cognitione dirimi debet, & eo solum casu institui, cum abusus est apertissimus, notorius, & manifestus, juxta veterem harum appellationum formulam, quæ ab abusu *novorio* inscribatur, alioqui in specie dubia & controversa satius est ecclesiasticis iudicibus litem relinquere.

III. Necessè est enim ut iudices regij hoc sibi proponant, judicia canonica nullo modo ad jurisdictionem regiam pertinere, sed communi Episcoporum & Principum consensu ab ipsis Christianæ religionis primordiis ecclesiasticæ jurisdictioni addicta. Quare si necessitate cogente in eas cognitiones regia jurisdictione aliquando excurret, ita se gerere debet, ut lineas à majoribus hac in re defixas non egrediatur. Observatum est autem à nobis isto & superiore libro non passim sed duabus potissimum de causis judicia canonica à Principibus olim aut tentata aut suspensa fuisse. Vna est, si periculum scandali & offensionis publicæ emergeret, ob apertissimam canonum violatio-

nem, quæ maximè piorum animos lædere solet. Altera est, si contra omnem iudiciorum ordinem, per dolum, circumventionem, & machinationem, iudicio ecclesiastico Episcopi vel Clerici opprimerentur, ut accidit in causa Athanasij. Si eandem viam insistant hodie Principes, hoc nullam potest illis invidiam creare apud eruditos & prudentes rerum æstimatores: quia præter superiorum Principum exemplum, sapientissimorum quoque hujus ævi Theologorum sententia nituntur. Qui licet amoveant omnem à Principibus in res merè ecclesiasticas jurisdictionem, attamen necessitate cogente jure defensionis licere Principibus aiunt injustorum mandatorum executionem impedire.

IV. Si quis ad hanc necessitatem coercere velit patrociniū regium, usus fori quotidianus periclitari videbitur, quo ab ipsis interlocutionibus Episcoporum appellatur tanquam ab abusu, non expectato ultimo iudicio; multò minùs expectata Metropolitanani vel Summi Pontificis cognitione, qui res contra canones ab Episcopis iudicatas emendare potuisset. Sanè praxis illa & fortitura solâ remediij celeritate niti potest. Alioquin si Concilij Francofordiensis ratio habeatur, (quod jussu Caroli Magni & auctoritate Hadriani I. coactum, & ex Episcopis Galliæ, Italiæ, & Germaniæ compositum diximus) causæ Clericorum ad Regem deferri non debent nisi post Metropolitanani iudicium, unâ cum ejus literis. Tunc enim in causis privatis Clericorum, Romana sedes non appellatur. Itaque post ultimum iudicium ecclesiasticum locus erat cognitioni regie, non antea. Regiam dixi, quia hæc cognitio non permittebatur Comitibus aut Missis Dominicis, sed soli Consistorio Regis. Quod apprime congruit cum Iustiniano, qui Novella constitutione præfectis prætorio jus prohibendi permittit ne canones ab Episcopis infringentur; sed rerum malè gestarum correctionem imperio, id est, sibi, reservavit. Apud nos edictis regis Pragmaticæ Sanctionis primùm, deinde Concordatorum quæ illi successerunt, executio, quemadmodum etiam ceterorum canonum quorum sententia constitutionibus quibusdam regis est munita, Curis Parlamenti commissâ est. Ceteræ canonum violationes usu inveterato potius ad eas Curias referuntur quàm edicto aliquo illis specialiter tributæ sint.

Quare summopere laudanda est viri superillustris Petri Seguierij Franciæ Cancellarij pietas erga Regem & Ecclesiam Gallianam, qui divinam qua pollet ingenij vim

Statut. l. 4. contra Regem Angliæ c. 14.
Simancas de Catholicis instit. T. 4. f. 35.
Covarruvias pract. Quæst. c. 15.
Cajetanus, Gerson, Victoria, & alij, quos alibi laudavi.

Concil. Francoford. laudatum cap. v. t. i. h. j. x. lib. 1.

Nov. v. 1.

Elogium Petri Seguierij Galliarum Cancellarij.